

gustinus nunquam definivit voluntatem contra istos hæreticos per operationem, vel motum, quia alias nunquam voluntas posset accipi ab Augustino pro ipsa potentia; quod constat esse falsum multis in locis, specialiter in Joannem locis allatis in prima probatione conclusionis; tum, quia licet esset definitio potentiae per actum, non sequitur quod non intelligatur de ipsa potentia. Et denique dato, quod in illo loco accipiatur a pontifice voluntas pro ipso actu, non sequitur quod non accipiatur ab eodem pontifice etiam pro potentia, quod debebat probare Vazquez, et non probat. Nos autem probamus, quod etiam ab eodem pontifice in eadem epistola voluntas accipiatur pro potentia, vel facultate.

XIV. Inter plura verba, quæ possent adduci, potiora sunt, quæ D. Thomas hic in corpore refert sic: « Patet ex epistola synodica Agathonis papæ, ubi sic legitur: Juxta quod olim prophetæ in Christo, et ipse nos erudit, et sanctorum patrum nobis tradidit symbolum duas naturales voluntates in eo, et duas naturales operationes prædicamus. » Ponderatio est clara in his verbis secundum prophetas, et evangelium, et symbolum determinat pontifex duas voluntates naturales, et duas operationes naturales in Christo; sed non potest intelligi voluntas pro operatione in hoc loco. Patet, quia esset repetitio nugatoria dicendo duas voluntates naturales, id est, duas operationes, ut vult Vazquez, et addendo et duas operationes repetit idem impertinenter, et superflue; et copula et posita a pontifice, dicendo voluntates, et operationes inepta esset.

XV. Propter quod male Vazquez numero septimo concludit, quod quando Concilia definiunt in Christo duas voluntates, et duas operationes

solum confutare istum errorem in illo sensu, scilicet secundum quod unam tantum operationem ponebant. Eodem modo intelligit Damascenum, et alios sanctos, quando dicunt duas voluntates, et duas operationes in Christo absque ulla apparentia probabilitatis, quia si Damascenus posuit duas voluntates, posuit humanam, et posuit etiam operationem humanam non solum in membris exterioribus; sed in voluntate interiori per quam principaliter procuraret nostram salutem per amorem, scilicet Dei, et proximi, et non per membra exteriora, ut male inquit Vazquez in illo numero septimo.

XVI. Tandem si hoc non convincit, nunquam convincitur Vazquez, quod in sacra Scriptura voluntas possit accipi pro potentia aliquando, ut locis evangelii allatis pro conclusione, quos cum aliis adducunt pontifices ad probandas duas voluntates in Christo, quia semper utuntur hoc nomine voluntas, et si voluntas semper accipitur pro operatione, ut vult Vazquez, et nunquam pro potentia in Conciliis, et in pontificibus, idem erit in sacra Scriptura ab ipsis allata; et si licet mutare significationes vocum, nulla firmitas erit in diffinitionibus fidei dicendo, quod non accipitur nomen, juxta significationem linguæ Latinæ. Specialiter, quia cum S. Thomas articulo tertio sequenti dicat: « Quod voluntas quandoque accipitur pro potentia, et quandoque pro actu, » Vazquez in commentario convenit cum D. Thoma in hoc: ergo sine probabilitate negat, et in consequenter, quod Concilia possint intelligi de voluntate pro potentia, maxime quando cum expressa distinctione loquuntur distinguendo operationem, et voluntatem.

XVII. Ad tertium respondetur concedendo, quod ex illis verbis constat,

quod Macarius negabat operationem, ut Concilium inquit, sed falsum est, quod addit Vazquez, quod solam operationem negabat; imo ex consequenti in illis verbis denotat Concilium, quod negabat voluntatem quoad potentiam eo ipso, quod vocat illum novum Apollinarem, quia Apollinarius negabat mentem, sed Apollinarius non negabat mentem solum quantum ad actum, sed etiam quantum ad potentiam, quia ponebat Verbum esse loco animæ in Christo: ergo si assimilatur illi Macarius negando operationem, molius salvatur assimilatio negando operationem cum suo principio, quam solam operationem.

XVIII. Præterea expressius hoc habetur in eodem Concilio, et in eadem actione octava, in qua interrogatur hæreticus a patribus: « An Christus humanam habuerit voluntatem, et impeccabilem? » Responsio hæretici fuit: « Nos voluntatem humanam in Christo non dicimus, divinam vero etiam absque carnalibus voluptatibus, et cogitationibus humanis. » Interrogatio Concilii est non solum de operatione, imo in his verbis nullo modo de operatione potest intelligi, sed solum de potentia quando dicit voluntatem, et impeccabilem, quia voluntas impeccabilis non potest applicari ad actum, quia actus non est peccabilis, nec impeccabilis, sed aut peccatum, aut actus contrarius; et responsio hæretici in eodem sensu est negando voluntatem humanam in Christo, et concedendo divinam; tum, propter correspondentiam interrogationis, et responsionis; tum, quia per voluntatem divinam non solum intelligit actum, sed facultatem, quia etiam illam concedebat divinam; sed eodem tenore verborum negat humanam, ergo in eodem sensu.

XIX. Deinde hæreticus concedebat Adam habuisse animam ratio-

nalem, et quæsitus a Concilio: « An habuerit naturalem voluntatem; » respondet: « Adam habuisse arbitralem, et liberam voluntatem; » ubi hæreticus voluntatem non accipit pro actu, sed pro libero arbitrio; actus enim non dicitur arbitralis, quia actus non est indifferens ad unum, vel aliud, sed facultas, seu potentia ad actum. Hanc arbitralem voluntatem Concilium intulit Christum habuisse sicut Adam, si quidem habebat animam rationalem sicut Adam contra hæreticum, qui ponebat animam rationalem in Christo sicut in Adam, et negabat arbitralem voluntatem in Christo, quam ponebat in Adam; ergo male interpretatur Vazquez mentem hæretici.

XX. Ad quartum concedimus, quod inconsequenter loquitur hæreticus, et frustra ponit mentem sine voluntate, et hoc quod reputat Vazquez inconueniens, quod de hæretico dicatur, nos non judicamus inconueniens. Et probatur, quod Vazquez teneatur concedere hoc in hæretico; tum, ideo ponitur voluntas, ne ponatur frustra intellectus ab hæretico ut vult Vazquez; ergo hoc est, quia intellectus frustraretur sine voluntate, et cum voluntate non frustraretur; ergo voluntas concurrat ad finem intellectus, sed hoc voluntas nequit facere sine operatione propria, quia sine operatione voluntas nihil conducit, et est quædam qualitas emortua; ergo si ideo ponitur voluntas a Vazquez, ne frustretur intellectus, debet poni voluntas cum operatione; sed Vazquez concedit, quod ponebatur ab hæretico voluntas sine operatione; ergo debet admittere, quod frustra ponitur intellectus; tum, quia etiam debet admittere, quod frustra ponitur voluntas ab hæretico, si quidem ponitur ab illo sine operatione, et non magis frustra poneretur intel-

lectus sine voluntate, quam voluntas sine operatione, quia magis intrinseca est operatio potentiæ, quam una potentia alteri potentiæ; ergo non potest Vasquez vitare inconveniens, quod intendit in hæretico, scilicet, quod non ponat aliquid frustra.

XXI. Ad id, quod adducit de hæretico ponente in Christo carnem animatam anima rationali, et intellectuali, respondetur, quod statim subjunxit, hæreticus verba a nobis allata supra ad primum, quod talis caro animata non movebatur, nec erat mobilis ab anima, sed a divinitate; unde excludebat potentiam motivam humanam, quæ est voluntas rationalis in ordine ad actiones corporales.

XXII. Denique constat, quam præsumptuose locutus fuit Vasquez dicendo, quod constat plane, hæreticos solum operationem negasse, et iterum repetit quod liquido constat, hoc idem numero sexto, cum Agathon papa in epistola citata dicat de eisdem hæreticis: « Tam varie, tamque confuse locuti sunt, ut vix satis constet, quo sensu errorem suum asseruerint, » ut bene expendit Suarez hic disp. xxxvii, sess. 1. Si ergo pontifex inquit, quod vix constat in quo sensu errant hæretici propter varietatem locutionis illorum, quando illos præsentibus habebat, et cum illis disputabat, quomodo Vasquez tam planum, et liquidum sensum illorum invenit?

ARTICULUS II.

Utrum in Christo fuerit aliqua voluntas sensualitatis præter rationis voluntatem?

I. Conclusio est affirmativa. Probatur ratione in corpore: Christus assumpsit naturam humanam; ergo

naturam animalis. Patet consequentia, quia animal continetur in homine, sicut genus in specie; et qui suscipit humanitatem non potest non suscipere genus; sed ad animal pertinet appetitus sensitivus, qui sensualitas dicitur; ergo suscepit appetitum sensitivum. Iste autem in quantum est natus obedire rationi dicitur rationalis per participationem, et quia voluntas est in ratione, potest etiam dici sensualitas voluntas per participationem. Ubi constat, quod sensualitas non est nomen vitii, sed nomen potentiæ sensitivæ.

II. Hic solum est notandum, quod in Christo nullus fuit actus indeliberatus præveniens rationem in parte sensitiva; quod ex eo patet, quia major fuit rectitudo Christi, quam status justitiæ originalis, sed in illo statu non habuit homo istos actus indeliberatos: ergo nec Christus. Et ratio hujus est, quia isti actus oriuntur ex appetitu sensitivo ex rebellionem contra rationem ad proprium objectum sensibile appetitus; sed talis rebellio non fuit in Christo, ut docet S. Thomas supra quæstione xv, articulo secundo; ergo. Et denique, quia propter perfectionem scientiæ non poterat præveniri ratio ab appetitu sensitivo, et sicut corpus in ultima resurrectione propter conjunctionem cum anima beata non poterit habere tales actus indeliberatos, multo minus corpus Christi, qui etiam fuit comprehensor, et quamvis simul esset viator, ut daretur locus passioni dotes corporales non fluxerunt ad corpus ex dispensatione; hæc dispensatio solum se extendit ad hoc, quod corpus fiat passibile, non peccabile, et ideo quantum ad peccabilitatem nulla fuit dispensatio in Christo.

ARTICULUS III.

Utrum in Christo fuerint duæ voluntates quantum ad rationem?

I. Conclusio: Si loquamur de potentia voluntatis est una sola voluntas humana in Christo: si loquamur de voluntate, quæ est actus, alia est voluntas, quæ est natura, et alia, quæ est ratio.

II. Exclis jam duobus præcedentibus articulis, voluntate increata, seu divina, et voluntate sensualitatis a mente humana Christi, quia utraque distinguitur a voluntate rationali, una per excessum, et alia per defectum, in hoc articulo restabat inquirere, si quantum ad rationem humanam erant duæ voluntates in Christo. Et hoc resolvit D. Thomas conclusione posita. Et probatur, quia una potentia sufficit respectu finis, et eorum quæ sunt ad finem; actus vero diversus est; ergo si voluntas sumatur pro potentia, una solum est; si autem pro actu diversa est, quatenus est diversus actus ille, qui tendit ad finem, et ille qui tendit ad media, primus vocatur voluntas ut natura, secundus vero voluntas ut ratio: primus vocatur a Damasceno thelisis, secundus bulisis: ex quo constat, quod voluntas potest accipi et pro potentia, et pro actu, ut dictum est articulo primo.

ARTICULUS IV.

Utrum in Christo sit liberum arbitrium?

I. Conclusio est affirmativa. Probatur in argumento Sed contra ex illo Isaia vii: *Ut sciat reprobare malum, et eligere bonum*, quod est actus

liberi arbitrii. Ratio in corpore est clara, quia in Christo fuit duplex actus, ut dictum est articulo præcedenti, unus ad finem, alter ad media, qui est electio, seu ratio, et iste est proprius actus liberi arbitrii; ergo ponendum est in Christo.

II. In solutione ad primum notanda est explicatio Damasceni, qui libro iii de fide, capite xiv inquit, quod in Christo non fuit electio, et idem dixerat libro ii, capite xxii, et S. Thomas explicat quod intelligitur secundum quod electionis nomine importatur dubitatio includens ignorantiam, quæ non fuit in Christo, ut habetur supra quæst. xv, art. iii, et sic inquit D. Thomas, quod electioni accidit dubitatio secundum quod est in natura ignorante, sed sine tali defectu potuit esse electio in Christo, sicut in Deo, et idem repetit ad secundum.

III. In solutione ad tertium tetigit D. Thomas punctum difficile de compositione impeccabilitatis Christi cum ejus libertate, quod aliqui commentatores hic disputant; sed nos supra quæstione xv, articulo primo de hoc ex professo egimus, et ideo hic illud omittimus. Etiam hic solet disputari de actu potissimo dilectionis Dei, quomodo potuit esse liber in Christo. Sed de hoc quæstione sequenti, in materia de merito dicemus.

ARTICULUS V.

Utrum voluntas humana Christi fuerit omnino conformis divinæ voluntati in volito?

I. Prima conclusio: Voluntas sensualitatis potuit velle in Christo aliud, quam Deus, et non conformari voluntati divinæ in volito.

II. Secunda conclusio: Voluntas rationalis secundum actum in quo